

تعلیم و تربیت کودکانِ مبتلا به اختلال کم توجهی / بیش فعالی

(راهنمای خانه و مدرسه)

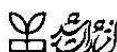
نویسنده

پل کوپر و فیتان ج. آرمان

ترجمه

دکتر ابوالفضل شریعت پناهی

ویراستاری: گروه علمی رشد

تهران - ۱۳۹۶

- سرشناسه: کوپر، پل، (Cooper, Paul) ۱۹۵۵ - م.
- تعلیم و تربیت کودکان مبتلا به اختلال کم توجهی / بیش فعال: راهنمای سه و سه و سه نویسندهگان پل کوپر، فینتان ج. اریگان؛ ترجمه ابوالفضل شریعت پناهی.
- مشخصات نشر: تهران: رشد، ۱۳۹۶. مشخصات ظاهری: ۱۷۶ ص. شابک: ۶-۲۸۰۲-۹۶۴-۹۷۸ وضعیت فهرست نویسی: فیپا.
- یادداشت: عنوان اصلی: Educating children with AD/HD a teacher's manual, 2001.
- موضوع: کم توجهی در کودکان - آموزش و پرورش - دستنامه‌ها.
- موضوع: کم توجهی در جوانان - آموزش و پرورش - دستنامه‌ها.
- موضوع: کم توجهی در کودکان پرتحرک - دستنامه‌ها. شناسه افزوده: اریگان، فینتان جوزف، ۱۹۶۰ - م.
- شناسه افزوده: (Fintan Joseph). O'Regan, Fatan J. شناسه افزوده: شریعت پناهی، ابوالفضل، مترجم.
- رده‌بندی کنگره: ۱۳۸۷ ت ۷ ک ۹ / ۲ / ۴۷۱۳ LC رده‌بندی دیویی: ۳۷۱/۹۳
- شماره کتابشناسی ملی: ۱۲۰۰۸۶۲

طبعیت بیت کودکان مبتلا به

۱. تلال کوهی / بیش فعالی

(راهنمای والدین و مدرسه)

نویسندگان:

پل کوپر و فینتان - کریگان

ترجمه: دکتر ابوالفضل شریعت پناه

ویراستاری: گروه علمی رشد

چاپ دوم: بهار ۱۳۹۶

چاپ اول: تابستان ۱۳۸۷ - شمارگان: ۲۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: حایر

مرکز نشر و پخش کتاب‌های روان‌شناسی و تربیتی

ساختمان مرکزی: خیابان انقلاب، خیابان شهدای زلدارمری (بین خ دانشگاه و خ ابوریحان)، شماره ۴۱،

تلفن: ۶۶۴۰۴۴۰۶

فروشگاه: میدان انقلاب، روبروی سینما بهمن، خیابان منیری جاوید (اردیبهشت)، شماره ۷۲،

تلفن: ۶۶۴۱۰۲۶۲ - ۶۶۴۹۸۳۸۶ - ۶۶۴۹۷۱۸۱

فهرست

۹	پیش‌گفتار.....
۱۱	معرفی کتاب.....
بخش اول: شناخت اختلال ۱۳	
۱۵	فصل اول: کم‌توجهی / بیش‌فعالی چیست؟.....
۱۵	تعریف.....
۱۶	ویژگی‌های اصلی.....
۱۸	نوع کاذب: شرایط مشابه.....
۱۹	تعداد افراد مبتلا.....
۲۱	فصل دوم: کم‌توجهی / بیش‌فعالی در کلاس درس: دیدگاه‌های معلم و دانش‌آموز.....
۲۱	مشکلات شایع همراه با این اختلال در کلاس درس.....
۲۳	این اختلال چه احساسی در خود فرد به وجود می‌آورد؟.....
۳۳	فصل سوم: کم‌توجهی / بیش‌فعالی و مشکلات دیگر.....
۳۳	بیش‌فعالی و بدقلقی.....
۳۴	ارزیابی و سنجش.....
۳۵	سایر مشکلات رفتاری و هیجانی و آموزشی.....
۳۷	فصل چهارم: زیست‌شناسی، وضع مغز و AD / HD.....
۳۷	کم‌توجهی / بیش‌فعالی و مغز I: روان‌شناسی آن.....

- کم توجهی / بیش فعالی و مغز II: زیست شناسی آن ۴۱
- کم توجهی / بیش فعالی و خانواده: ژنتیک AD/HD ۴۱
- فصل پنجم: سر نوشت افراد مبتلا ۴۳
- چه آینده ای در انتظار افراد مبتلا است؟ ۴۳
- رویکرد زیستی، روانی و اجتماعی ۴۴

بخش دوم: اصول و اقدامات مداخله درمانی ۵۳

- فصل شش: رویکرد چند بعدی ۵۵
- ممکنه های متخصصان آموزشی، پزشکی و سایر کارشناسان با یکدیگر ۵۵
- نقش مداخله پزشکی ۵۷
- سهم کارخان ه رسه در رویکرد چند بعدی در کم توجهی و بیش فعالی ۵۸
- اتخاذ رویکردی علمی و استد در مدرسه ۵۹
- مشارکت کودک و "من" ۶۶
- ارزشیابی میزان پیشرفت ۶۸
- به کارگیری داده ها ۷۱
- فصل هفتم: کم توجهی / بیش فعالی در کلاس درس: اصول و اقدامات اساسی ۷۳
- برقراری رابطه صحیح ۷۳
- اختصاص جای مناسب به دانش آموز ۷۶
- ترغیب یادگیری کارآمد ۷۸
- اداره رفتار ۸۲
- داشتن تفکر مثبت درباره کم توجهی / بیش فعالی ۸۷

بخش سوم: مورد های واقعی: مطالعات موردی ۹۱

- فصل هشتم: اشکال مختلف ۹۳
- انواع AD/HD ۹۴
- نتیجه گیری ۹۷
- فصل نهم: AD / HD همراه با خود سری و نافرمانی ۹۹
- واکنش افراطی ۱۰۰
- خطرات ناشی از انعطاف ناپذیری ۱۰۰
- کنترل خود آسان نیست، اما ممکن است ۱۰۱

۱۰۲	به کارگیری نقاط قوت
۱۰۲	درک کردن
۱۰۳	راهکارها
۱۰۴	نتیجه
۱۰۵	فصل دهم: AD/HD همراه با انزو اطلبی
۱۰۵	یافتن کانال ارتباطی
۱۰۶	پیشرفت می تواند گول زننده باشد
۱۰۷	همدلی، پشتکار و انعطاف پذیری
۱۰۸	راهکارهای عمومی
۱۱۰	نتیجه
۱۱۱	فصل یازدهم: AD/HD همراه با کانشوری
۱۱۲	بیش فعالی / دانشمندی، شام دستی و پرحرفی زیاد
۱۱۴	راهکارها
۱۱۵	نتیجه
۱۱۷	فصل دوازدهم: AD/HD همراه با وسواس ها و فوبیا
۱۱۸	وسواس فکری و نیروی قالب بندی مجدد
۱۱۹	جنبه خطرناک وسواس فکری
۱۲۰	اثرات اجتماعی رفتار وسواسی
۱۲۱	حساسیت بیش از حد
۱۲۲	راهکارها
۱۲۳	نتیجه
۱۲۵	فصل سیزدهم: AD/HD همراه با اختلالات یادگیری
۱۲۵	مشکلات سازماندهی
۱۲۶	نیروی تقویت مثبت
۱۲۷	اهمیت گوش دادن به گفته های دانش آموز
۱۲۸	راهکارها
۱۲۹	نتیجه
۱۳۱	فصل چهاردهم: AD/HD همراه با توانمندی بالا
۱۳۱	قدرت دادن و همکاری گرفتن

۱۳۳	هدر دادن قابلیت‌ها
۱۳۴	راهکارها
۱۳۵	نتیجه
۱۳۷	فصل پانزدهم: همراه با اختلال کرداری
۱۳۷	جستجوی الگوها و یافتن راه حل‌ها
۱۴۰	دزدی و رفتارهای ضد اجتماعی دیگر
۱۴۱	راهکارها
۱۴۱	رابطه کارکنان - دانش آموز
۱۴۳	نتیجه
۱۴۵	فصل شانزدهم: نوع ترکیبی AD/HD
۱۴۷	چگونه قهر نه‌نکست تبدیل می‌شود
۱۴۸	در جستجوی محرک به هر قیمتی
۱۴۸	راهکارها
۱۴۹	وقفه برای ژیمناستیک، تبدیل به فعالیت سرکش به یک الگوی نقش
۱۴۹	نتیجه
۱۵۱	فصل هفدهم: و سخن آخر، مراقبت از مراقبان
۱۵۱	وضع دشوار معلم
۱۵۵	زندگی افراد کم توجه / بیش فعال در خانواده
۱۵۵	سخنی با پدران
۱۵۷	رویکردی منطقی و انسانی
۱۵۹	ضمیمه یک
۱۵۹	معیارهای تشخیصی DSM-IV برای نقص توجه و اختلال بیش فعالی
۱۶۳	ضمیمه دو
۱۶۳	اختلالات پر جنب و جوشی ICD10 F90
۱۶۶	تذکری درباره رابطه بین معیارهای DSM-IV و ICD-10
۱۶۷	فهرست الفبایی مطالب و نام اشخاص
۱۷۳	منابع

پیش‌گفتار

اختلال کم‌توجهی/بیش‌فعالی شایع‌ترین اختلال رفتاری کودکان، به‌ویژه دانش‌آموزان است. کتاب حاضر راهنمای جامع و معتبری برای شناخت، ارزیابی، درمان و آموزش این قبیل کودکان است. کتاب با معرفی نظری اختلال با تأکید بر جنبه‌های آموزشی، یک راهنمای عملی برای تنظیم برنامه مناسب برای مدرسه به طور کلی و برای معلم کلاس درس به طور خاص به شمار می‌آید، زیرا به اومی آموزد که چگونه از دانش آموزان با این وضعیت حمایت کند.

در بیشتر کلاس‌های درس مدارس معمولی، با درصدی از کودکان کم‌توجه، تکانشور یا بیش‌فعال روبه‌رو هستیم. تخمین میزان شیوع آن در میان کودکان بستگی به سن ۱ تا ۶ درصد متغیر است که رقمی قابل توجه به حساب می‌آید، یعنی به طور متوسط در هر کلاس درس یک یا دو نفر کودک با این مشخصه وجود دارد. به این ترتیب به احتمال زیاد اکثر معلمان در دوره فعالیت آموزشی خود با موارد متعدد از آن روبه‌رو بوده‌اند.

بنابر اصطلاحات روان‌شناسی، مشخصه افراد مبتلا به کم‌توجهی/بیش‌فعالی این است که در مقایسه با دیگران در مهار یا به تأخیر انداختن، واکنش رفتاری به طور معنی‌داری مشکل دارند. ولی در بُعد کلی، این اختلال مشکل چند وجهی است که در آن رشته پیچیده‌ای از عوامل متعامل زیستی، روان‌شناختی و اجتماعی دخالت دارند. به این دلیل برای مداخله و رفع مشکل نیز باید رویکرد و رویه‌ای چندوجهی را در پیش گرفت و لازم است گروهی از متخصصان رشته‌های مختلف به همراه کارکنان آموزشی مدرسه و والدین به این مهم بپردازند.

چون اغلب، کم‌توجهی/بیش‌فعالی با اختلالات رفتاری و روانی دیگر اشتباه گرفته می‌شود، تشخیص معتبر آن باید مبتنی بر شیوه‌های سنجش دقیق و همه‌جانبه باشد. یعنی ارزشیابی باید شامل گردآوری داده‌ها در زمینه کارکرد کودک در شرایط مختلف و از منابع متعدد باشد. مشکلات شایع همراه با این اختلال، یعنی فقدان توجه، تکانشی یا بیش‌فعالی در کلاس درس و در خانه اثر کاملاً مخربی بر خود کودک، هم‌کلاسی‌ها و بر فرآیند یادگیری و بر افراد خانواده بر جا می‌گذارد.

پس، در رویکرد مداخله و درمان، با اینکه اقدام آموزشی تنها یک وجه به شمار می‌آید، ولی بُعدی اساسی و هدایت‌کننده است و کارکنان مدرسه در تمام مراحل ارزشیابی، تشخیص و آموزش،کردک نقش حیاتی ایفا می‌کنند.

در حقیقت، مدرسه به معنیتی است که کودک می‌تواند درباره ماهیت این اختلال و چگونگی غلبه بر پیامدهای آن، آموخته‌ها را درک بهتری پیدا کند و همراه با آن فرصت‌هایی را به وجود آورد تا راه مناسب ارتباط متقابل با دیگران و شیوه غلبه بر مشکلات خود را بشناسد. به شرطی که خط‌مشی کلی مدرسه و برنامه‌ریزی آن طوری باشد که نیازها و تفاوت‌های گسترده دانش‌آموزان را در نظر بگیرد و با اختیار دایی را به وجود آورد که تجربه حضور شاگردان، اعم از طبیعی و مشکل‌دار، در محیط مدرسه را با و دردمند باشد.

این کتاب ضمن معرفی رویکرد کلی مناسب برای مدرسه، جنبه‌ها و مشکلات فردی همراه با کم‌توجهی/بیش‌فعالی را در بخش III و در فصولی اختصاصی به می‌دهد. در هر فصل، به موردهایی اشاره می‌شود که حاصل تجربه دست اول کار با این گونه اختلال آموزان در موقعیت کلاس درس است و در هر زمینه راهکارهای مناسبی را معرفی می‌کند.

ما خواندن کتاب را به تمام متخصصان تعلیم و تربیت، معلمان، کارکنان مدارس، روان‌شناسان و دانشجویان رشته‌های مرتبط و به ویژه والدین توصیه می‌کنیم.